

הרוח מעיפה אותו מחוץ לחצר ואינו משתמר שם. וחצר שאינה משתמרת אינה קונה לאדם משום שאינה דומה ל"ידה".⁽⁶⁵⁾

והא דאמר רב יהודה אמר שמואל: לא יעמוד אדם בשבת בנג זה, השייך לו, ויקלוט מן השמים מנגו של חבירו שירדו עליו גשמים, על אף שנגו של חברו צמוד לגגו, ולא ניכר למעלה על הגג שמוציא מרשות של חברו אל רשות שלו. כי בכל זאת הוא מוציא מרשות היחיד אחת לרשות היחיד שניה, וחכמים אסרו להוציא מרשות לרשות [אם לא עשו עירוב ביניהם].

ואף על גב שהגגות אינם משמשים לדירה, בכל זאת הם נחשבים לרשויות נפרדות, שכשם שדיריין חלוקין מלמטה, בתוך הבית, שכל בית של כל אחד מהדיריין נחשב רשות בפני עצמה, כך דיריין חלוקין מלמעלה, על הגג להיחשב כל גג כרשות בפני עצמה.⁽⁶⁶⁾

ואף כאן שונה הדין בגט, ואדם שהיו לו שני גגות צמודים, והשאל לאשתו מקום באחד מהגגות לצורך קבלת הגט, והיא קיבלה

מודים רבנן כמו ששינו במשנתנו, שאויר החצר קונה את הגט לאשה. כי כל הענין שחצר קונה לאדם, משום אינטורי הוא, שהיא משמרת לו כל מה שבתוכה. והא מינטר. הרי גם בתוך האויר הוא משתמר.

ב. והא דאמר רב חסדא: נעץ קנה ברשות היחיד בתוך החצר ובראשו טרסקל,⁽⁶⁴⁾ בראש הקנה היה סל, זרק בשבת חפץ מרשות הרבים, ונח על גביו של הסל, אפילו הסל גבוה מאה אמה, חייב חטאת משום הכנסה מרשות הרבים לרשות היחיד, לפי שרשות היחיד עולה עד לרקיע כל האויר שמעל רשות היחיד יש עליו שם רשות היחיד [בניגוד לאויר רשות הרבים, שרק עד גובה עשרה טפחים דינו כרשות הרבים].

הני מילי שגם מעל מחיצות החצר נחשב כמונח בתוך החצר, רק לענין שבת, אבל הכא בגיטין, אם היה קנה נעוץ בתוך חצר של האשה גבוה מעל מחיצות החצר, וזרק לה הבעל גט ונח שם, אינה מגורשת. כי הטעם שחצר קונה לאשה משום אינטורי הוא, והא לא מינטר. כי מאחר שהוא מונח במקום הגבוה מהמחיצות שסביב החצר,

הסוגיא משום אויר שאין סופו לנוח [עייני הערה 56], דכיון שהוא מונח על גבי הטרסקל הרי הוא כמונח ברשותה ממש ואין צריך שיהא סופו לנוח על הגג, אלא כיון שהוא גבוה והיא אינה יכולה לשמור עליו מפני הרוח, הוי חצר שאינה משתמרת. אבני מילואים [קלט. ד] על פי הרשב"א.

66. הקשו התוס', הרי שמואל פסק בעירובין כרבי שמעון, שכל גגות העיר רשות אחת הן, ואין איסור טלטול מגג לגג. ותירצו שכאן מיירי

64. כתב הרשב"א שרש"י לא גרס טרסקל, שהרי מבואר בשבת שברשות היחיד אין צריך שתהא הנחה על מקום ארבעה טפחים [ורק ברשות הרבים צריך שתהא הנחה על מקום חשוב דהיינו ארבעה טפחים על ארבעה טפחים], ואפילו נח על קנה בלבד חייב. אבל יש לומר דנקט טרסקל לרבותא בגט, דאפילו הכי אינה מגורשת. ועיין מהרש"א.

65. כאן סובר רש"י שהחסרון הוא משום חצר שאינה משתמרת ולא כמו שפירש בתחילת

הפנימיות, הרי זו מגורשת מיד, ואפילו אבד הגט אחר כך.

מאי טעמא?

משום שהחצר הפנימית גופה, במחיצות החיצונה קא מינטרה.

הרי החצר הפנימית משתמרת מבחוץ גם על ידי המחיצות החיצוניות, ולכן הן כאלו "משועבדות" גם לה, וקונות עבודה, ולכן כשהגיע הגט מעל החצר הפנימית בגובה האויר המוקף מסביב מבחוץ על ידי המחיצות החיצוניות הרי היא מגורשת.

מה שאין כן בקופות.

כיצד? היו שתי קופות [סלים] זו בתוך זו. הקופה הפנימית היתה שלה, והחיצונה היתה שלו, וזרקו לה את הגט, אפילו הגיע הגט לאויר פנימית, לתוך חלל הסל הפנימי, אינה מגורשת.

מאי טעמא?

דחא לא נח על קרקעית הכלי, ומחיצות הכלי אינן קונות, הואיל ואינן עשויות לצורך החלל שבתוכן לשמור, שאין כלי עשוי אלא להניח בתוכו.⁽⁶⁸⁾

אותו בגג השני, הצמוד אליו, שאותו הוא לא השאיל לה, בכל זאת הרי היא מגורשת. כ״:

הני מילי שהגגות נחשבים כשתי רשויות חלוקות, הוא רק לענין שבת.

אבל לענין גט, לגבי מה שאמרנו לעיל שאדם אינו משאיל שני מקומות אלא רק מקום אחד, **משום קפידא הוא**, שיש אדם שמקפיד להשאיל דוקא את החצר, ולא את הבית וכן להיפך. אבל בגגות לא משתמשים בהם באופן תדיר, וכולי האי לא קפדי אינשי, להשאיל דוקא גג זה, ולא את הגג הצמוד לו.

אמר אביי: שתי חצרות זו לפנים מזו, אחת סביב השניה, והחצר הפנימית היתה שלה, והחיצונה היתה שלו, ומחיצות החיצונות עורפות, גבוהות על המחיצות הפנימיות, וזרקו לה את הגט. כיון שהגיע הגט מעל החצר הפנימית,⁽⁶⁷⁾ הרי אף על פי שלא נכנס עדיין הגט לחלל המחיצות שלה, כיון שהן נמוכות, אלא בינתיים הוא הגיע רק לגובה אויר המוקף על ידי מחיצות החצר החיצונה, שהן גבוהות יותר מן המחיצות

68. רש"י. ואילו התוס' חלקו עליו, והוכיחו שגם אויר כלי קונה. וביארו, שכוננת הגמרא היא שלא נח הגט בתוך חלל המחיצות של הקופה הפנימית, ואינו דומה לחצר, ששם המחיצות החיצוניות קבועות ולכן הן מועילות לשימור החצר הפנימית, מה שאין כן בקופות, שהמחיצות אינן קבועות, ולכן אין קונה עד שיכנס לחלל המחיצות הפנימיות דוקא.

ועוד כתבו, שלפי זה צריך לגרוס בחצרות

להולך מהגג של חבריו לבית שלו, שהבית רשות אחרת היא.

ושוב הקשו, שלישינא "כשם שדירין חלוקין מלמטה", משמעותה שמדובר בהולכה מגג לגג. ותירצו, ששמואל נקט דבריו אליבא דכולי עלמא, דלרבנן אסור גם מגג לגג, ולרבי שמעון האיסור הוא מגג לבית. תוס' ד"ה והא.

67. כן ביארו התוס' והראשונים.

ואיזהו גט ישן? כל שנתייחד עמה בעלה מאחר [לאחר] שכתבו לה את הגט, קודם נתינתו לה. ובגמרא יתבאר הענין.

גמרא:

ומבארת הגמרא: במאי קמיפלגי בית שמאי ובית הלל?

בית שמאי סברי: לא אמרינן שיש לגזור גזירה ולפסול גט ישן כי שמא יאמרו אנשים "גיטה קודם לבנה" [וכפי שיבואר להלן], ולכן מותר לגרש בגט ישן.

ובית הלל סברי: אמרינן שיש לגזור גזירה לפסול גט ישן כי שמא יאמרו אנשים ש"גיטה קודם לבנה". (70)

והיינו, שיש לחוש שמא הבעל ישהה את

ומקשינן: וכי נח הגט בתוך הקופה הפנימית מאי הוי? והרי גם אז אין האשה יכולה לקנות את הגט, מאחר שהקופה שלה נמצאת בתוך הקופה החיצונית השייכת לבעלה, וכליו של לוקח ברשות מוכר הוא, ויש הסוברים שבאופן כזה אין הכלי קונה עבור הלוקח!?

ומתרצינן: הכא, במאי עסקינן: בקופה שאין לה שוליים. שהקופה החיצונית אין לה שוליים [תחתית הכלי], ונמצא שהקופה הפנימית מונחת על הארץ ולא בתוך הקופה החיצונית. (69)

מתניתין:

בית שמאי אומרים: פוטר אדם את אשתו בגט ישן [וכפי שתבאר המשנה להלן].

ובית הלל אוסרין לגרש בגט ישן.

בגט, שצריך שתהא חצר המשתמרת. אבל בהיא שהביאו התוס' מיירי במכר ומתנה, שאין צריך חצר המשתמרת, לכן גם אויר כלי קונה שם.

69. והקופות נמצאות בסימטא או בכל מקום שקונה כלי לבעליו [למעט רשות הרבים וחצר של הבעל, שאז שוב הוא כלי של לוקח ברשות מוכר]. ולא מיירי בחצר האשה, שאז היתה קונה מצד חצרה גם לולי הקופה. רמב"ן.

70. בירושלמי מפרש שבית שמאי ובית הלל אזלי לשיטתם, דפליגי בסוף המסכת, לבית שמאי לא יגרש אדם אלא אם כן מצא בה ערות דבר, ולכן אין חשש שיבא עליה, כי היא מזוהמת בעיניו. ואילו לבית הלל, אפילו

"כיון שהגיע לאויר מחיצות הפנימיות", דהיינו כנגד הפנימית, ולמעלה ממחיצותיה, ובתוך מחיצות החיצונה. וגבי קופות דאמר "אפילו הגיע לאויר פנימית", היינו גם כן למעלה ממחיצותיה. כי אם נגרוס בחצרות "כיון שהגיע לאויר מחיצה החיצונה", יתפרש גבי קופות שאפילו הגיע לאויר פנימית, היינו בתוך חלל מחיצות הפנימית, עד שינוח בשוליו, וזה לא יתכן, כאמור לעיל. תוס' ד"ה דהא.

והקצות החשן [ר ד] כתב ליישב שיטת רש"י מקושית תוס', שמצינו אויר כלי קונה, על פי מה שהוכיח שם שבמכר ובמתנה אין צריך חצר המשתמרת. והרי כל הטעם שאין אויר כלי קונה כתב רש"י משום שהאויר אינו עשוי לשמור, דהיינו שהוא כמו חצר שאינה משתמרת, וזה רק

ואיכא דאמרי: אמר רבי אבא אמר שמואל, אם נתגרשה בגט ישן, והלך בעלה למדינת הים ואינו יכול ליתן גט אחר, תינשא אפילו לכתחילה. (73)

מתניתין:

בזמן המשנה, היו האומות מונות את מנין השנים לפי שנות השלטון של מלכיהם [המלכים הנהיגו כן כדי לבטא את שלטונם. מאירי].

ותיקנו חכמים, שאף ישראל יכתבו בגיטיהם

הגט לאחר הכתיבה, ולא יתנו לה אלא רק לאחר שנתיים ושלש, (71) ובינתיים יוולדו לה בנים ממנו, ורק אחר כך הוא יגרש אותה בגט הזה. ולימים, כשישתכח הדבר, ויראו אנשים את התאריך של הגט, יהיו סבורים שהגט ניתן לה ביום כתיבתו, והבנים נולדו לה ממנו לאחר מכן, כאשר היא היתה כבר פנויה, ודבר זה הוא פגם בהם. ולכן גזרו חכמים, ואסרו לגרש בגט ישן, שהבעל התייחד עמה לאחר הכתיבה. (72)

אמר רבי אבא אמר שמואל: אם נישאת מכח גט ישן לאדם אחר, לא תצא ממנו, שאינה צריכה להתגרש ממנו, אפילו לבית הלל הפוסלין גט ישן לכתחילה.

לו.

והרע"א כתב לחלק ששם כבר נתגרשה, וכל החשש הוא שמא בא עליה לשם קידושין, והרי לחלות קידושין צריך עדים, והעדים לא ראו אלא רק יחוד, אלא שמכח "הן הן עדי יחוד הן הן עדי ביאה" אנו דנין שודאי בא עליה, ושם עדות עליה גם לענין ביאה, והוי קידושין בעדים. ולכן, בנתגרשה מן האירוסין, כיון שאין ודאות שבא עליה מאחר שאין לבו גס בה, שוב לא הוי עדות על הביאה, דעדות צריכה להיות ודאית, ולכן, כשיש ספק, הרי אפילו על הצד שהוא אכן בא עליה, הוי קידושין בלא עדות. אבל לגבי החשש של גיטה קודם לבנה, די אם יש כאן ספק בלבד. ולכן, אף בנתגרשה מן האירוסין אנו חוששין שאף שאין לבו גס בה, שמא בכל זאת בא עליה, ויאמרו שגיטה קודם לבנה.

73. כן כתב רש"י. וכתבו האחרונים שרש"י נתכוון בזה ליישב קושיית הראשונים מכמה מקומות בש"ס, שמוכח שאסורה לכתחילה לינשא על ידי גט ישן.

הקדיחה תבשילו יכול לגרשה, ואינה מזוהמת בעיניו, וחיישינן שמא יבא עליה. תוד"ה ב"ש.

71. לכאורה יש לתמוה, אם כן, היה לו ליפסל מטעם גט מוקדם. וביאר הרשב"א דמיירי כשנותנו לה על ידי שליח שבכגון זה אינו נפסל במוקדם כמבואר לעיל [יח א].

והמאירי כתב שאין נקרא מוקדם אלא כשמקדים כתיבה לחתימה, אבל כשנכתב ונחתם ביום אחד, אף על פי שנתנו לאחר זמן מרובה, אין זה נקרא מוקדם.

72. כתב הרשב"א, מאחר שהמשנה אינה אומרת כאן שאם נתגרשה מן האירוסין מודים בית הלל שפוטרה בגט ישן, שהואיל ואין לבו גס בה אין חוששין שמא בא עליה, כמו שנאמר במשנה דהמגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי [לקמן פא א]. מוכח, שכאן נחלקו גם בנתגרשה מן האירוסין. והטעם, דוקא שם, שכבר נתגרשה ממש, אינו חשוד לבא עליה כאשר אין לבו גס בה. אבל כאן, שעדיין לא נתגרשה, שמא עדיין דעתו עליה ויבא עליה אף שהיתה רק מאורסת

היה הסופר הכותב את הגט **במזרה**, וכתב בגט את המקום שהוא "**במערב**".

או שהיה הסופר **במערב**, וכתב בגט "**במזרח**", הרי הגט פסול.⁽⁷⁴⁾

ואם הלכה האשה ונישאה לאדם אחר באחד מהגיטין הפסולים המנויים לעיל, נותנים עליה את כל החומרות הבאות:⁽⁷⁵⁾

א. **תצא מזה ומזה משני בעליה**, הראשון והשני, שהיא אסורה על שניהם לעולם. שהיות והגט פסול, הרי בנישואיה לשני דינה הוא כדין אשת איש שזינתה, שאסורה בין לבעל ובין לבעל.

ב. **וצריכה גט מזה ומזה**. אם תרצה להינשא לאחר, היא צריכה לקבל גט חדש מהבעל הראשון, וגם צריכה לקבל גט מהבעל השני.⁽⁷⁶⁾

את התאריך לפי מנין שנות המלוכה של המלכות השולטת באותה מדינה שנכתב בה הגט, משום "שלום מלכות". וכותב "בשנה פלונית – למלך פלוני".

מי שהיה בכבל, וכתב את התאריך בגט **לשום מלכות שאינה הוגנת**, דהיינו לפי מנין השנים של מלכות אחרת, שאינה מלכות הוגנת, כגון מלכות רומי [והגמרא תבאר מדוע היא נקראת כן].

או שכתב בכבל **לשום מלכות מדי או לשום מלכות יון**, שכבר עברו מן העולם.

או שכתב "בשנת כך וכך **לבנין הבית**" [בית המקדש], ולא כתב לפי שנות המלך.

או שכתב את מנין השנים **לחורבן הבית**.

בכל אלו הגט פסול, מפני שלא נכתב התאריך לשום המלכות של אותה מדינה, כתקנת חכמים.

קיבלה את הגט.

76. רש"י כתב הטעם על פי הגמרא ביבמות, שמהראשון צריכה גט מעיקר הדין, ומהשני אף שלא תפסו בה הקידושין צריכה גט מדרבנן, גזירה שמא יאמרו: הראשון גירשה בגט גמור, ואחר כך נשאה השני. ואם תצא מהשני בלא גט ממנו, יאמרו, אשת איש יוצאה בלא גט.

והקשו עליו הראשונים, שאינו דומה לנידון ביבמות, באשה שהלך בעלה למדינת הים, ובאו ואמרו לה מת בעלה, ואחר כך בא בעלה, ששם היא אשת הראשון, והקידושין של השני לא תפסו בה כלל.

אבל כאן, אדרבה, הגט של הראשון כשר מן התורה ורק מדרבנן הוא פסול משום שלום מלכות, ולכן מהשני צריכה גט מדאורייתא,

74. כתב החתם סופר: נראה לי שבעיר אחד מיירי, ובעיר גדולה רגילים לציין צידי העיר בשטרות ובגיטין, וקא משמע לן שאפילו שינוי מקום כל שהוא פסול, וכמו שכתבו התוס' בגמרא, שהיני ושילי הם שני מקומות סמוכים, ורבותא נקט דאפילו הכי פסול.

75. רוב החומרות שבמשנה יסודן בקנס שקנסו חכמים.

ומבואר בגמרא יבמות [צא ב], שבכל המקרים שבמשנתנו אין האשה בנדר אונס. כי בלא נכתב הגט כדין היתה צריכה להקרות את הגט לחכם קודם שתינשא בו. ובצרות האיילונית היתה צריכה להמתין עד שתדע שהערוה או היבמה אינה איילונית. ובהוחלפו השטרות, היתה צריכה להראות לחכם שיבדוק אם אכן

ותיקנו חיוב זה תחת זכותו של הבעל באכילת הפירות.

הכניסה לו בגדים בנכסי מלוג, והשתמש בהם הבעל, אינו חייב לשלם את בלאי הבגדים מחמת השתמשותו בבגדים, שבלאי הבגדים מכלל אכילת פירות הוא. ואולם מזה שנותר מן הבגדים לאחר השימוש בהם, נקרא "בלאות", והם חוזרים לאשה במיתת הבעל או כשגירשה.

מת הבעל או גירשה, זכאית האשה לגבות מנכסיו את הכתובה המגיעה לה, אם בתולה היתה כשנשאה, הרי היא גובה מאתיים זוז, ואם אלמנה היתה הרי היא גובה מנה.

וכן משלם לה את שיווי "צאן ברזל". וגם תשלום זה הוא מ"תנאי כתובה".

ג. ואין לה לא כתובה.

ד. **ולא פירות**, כלומר דין פירות, והוא פדיונה מהשבי, שניתקן לה תחת זכות אכילת הפירות של בעלה. ואם נשבתה, שני הבעלים אינם חייבים לפדותה. (77)

ה. ולא מזונות. (78)

כל זמן שהאשה נמצאת תחת בעלה, הוא חייב במזונותיה [מן התורה או מן תקנת חכמים, ונחלקו בדבר תנאים].

כמו כן, גם לאחר שמת בעלה, היא ניונית מנכסיו, לפי שאחד מתנאי הכתובה הוא "את תהא יתבא בביתי, ומתזנא מנכסי כל ימי מיגר ארמלותיך [את תשבי בביתי ותהיי ניונית מנכסי כל ימי אלמנותיך]". עד שתינשא לאיש.

כל נכסי האשה שנישאת, נקראים "נכסי מלוג" [חוץ מהנכסים שהיא מכניסה לבעל בתורת "נכסי צאן ברזל", שהם נעשים כאילו הם נכסים שלו, והוא מקבל על עצמו אחריות על שיווי הנכסים בשעה שהיא מכניסה לו אותם, שאם יגרשנה או ימות לפנייה, תהיה לה הזכות לגבות ממנו את שיווי הנכסים שנקבע בשעת כניסתה, בין יוזלו הנכסים ובין אם יתיקרו, בין אם יהיו בעולם ובין אם יאבדו].

והבעל אוכל פירות נכסי המלוג מתקנת חכמים, וגוף הנכסים שייך לאשה. משמת או גירשה – חוזר הקרן לאשה.

וכמו כן תיקנו חכמים, שיתחייב הבעל לפדות את האשה אם ישבוה [פרקונה].

77. כך פירש רש"י כאן. ובמקומות אחרים פירש שאינה מקבלת החזר הפירות שאכל בעלה. והריטב"א מפרש כאן, שאם אכל אחד מבעליה פירות נכסיה לאחר שנישאה לשני, הרי כל זמן שלא נתן הבעל האוכל את הפירות גט כשר, אינה מוציאה ממנו הפירות שאכל.

78. כתבו הראשונים דלא מיבעיא כל זמן שיושבת תחת אחד מהם שלא פוסקין לה

ומהראשון צריכה רק מדרבנן. ובפני יהושע כתב ליישב דעת רש"י, שכל גט הפסול מדרבנן פסול גם מדאורייתא, דכל המגרש אדעתא דרבנן מגרש [ולכן כותבים בגט "כדת משה וישראל"], וכיון שרבנן פסלוהו, אינו גט כלל. ועוד, כיון ששינה הסופר ולא כתב כדין, נמצא שהוא לא עשה את שליחות הבעל, ונתבטל הגט.

ואם ילדה בן מהבעל הראשון, אם החזירה לאחר שנישאה לשני – הרי הוא ממזר מדרבנן.⁽⁸⁰⁾

ח. ולא זה וזה מטמאין לה במותה. אם היו שני בעליה כהנים⁽⁸¹⁾ אסורים הם להיטמא לה בקבורתה – למרות שבשאר נשים הבעל מיטמא להם ואפילו הוא כהן – לפי שאין כהן מיטמא לאשתו הפסולה.

ט. ולא זה וזה זכאין – לא במציאתה, ולא במעשה ידיה, ולא בהפרת נדריה, שאין דינה כשאר נשים שהבעל זכאי בכל אלה.

ו. ולא בלאות מהבגדים שהכניסה לבעלה [בין כנכסי מלוג ובין כנכסי צאן ברזל], והוא השתמש בהם עד שבלו, אינה נוטלת את השאריות⁽⁷⁹⁾ שלהם.

כל אלו, אין לה לא על בעל זה, ולא על בעל זה.

ואם נטלה אותם מזה ומזה – תחזיר. ואין אומרים כיון שתפסה לא נוציא ממנה.

ז. והולד – ממזר מזה ומזה.

אם ילדה בן מבעלה השני – הוא ממזר גמור, שהרי הגט של הראשון פסול.

החזירה הראשון אחר שגירשה השני, הולד כשר גמור אפילו מדרבנן, דלא גרע ממחזיר גרושתו שאין הולד ממזר, דאין ממזר מחייבי לאוין. אלא משנתנו כשהחזירה הראשון קודם שגירשה השני, והולד ממנו ממזר גמור מן התורה, שהרי הגט שלו כשר מן התורה, וממילא היא אשת איש של השני, אבל מהשני, אפילו קודם שגירש הראשון, אינו ממזר גמור אלא מדרבנן, שפסלו את הגט של הראשון. ודין הראשון כאן כדין השני שם, ודין השני כאן כדין הראשון שם.

81. כן כתב רש"י, ולכאורה קשה, איך יתכן שהשני יהא כהן? וממה נפשך, אם הגט של הראשון כשר, הרי היא גרושה ואסורה לכהן. ואם אינו גט, היא אשת איש.

וכתב מהרש"ל דלאו דוקא הוא, אלא שהשני היה נזיר שאסור לו ליטמא למת [והקשו עליו שהרי נזיר אינו מיטמא אפילו לאשתו גמורה], או שמדובר בישראלים והכוונה שאין חייבים להיטמא לה.

והרע"א כתב שדין זה תלוי בפלוגתא דהרמב"ם והראב"ד ולדעת הרמב"ם רק כהן מצווה ליטמא לאשתו, אבל ישראל אינו חייב

מזונות, שהרי כל אחד מהם ב"עמוד והוצא" קאי, אלא אף אם הלך אחד מהם למדינת הים והיא לוותה לצורך מזונותיה ואכלה, אין אחד מהם חייב לשלם.

79. כן כתב רש"י. והקשו עליו הראשונים מהגמרא בכתובות [קא א] שאפילו זונה שזינתה במזיד אינה מפסידה את בלאותיה הקיימים. וביארו, שהכוונה למה שבלה או אבד מנכסי צאן ברזל, שבעלמא על הבעל לשלם לה הפחת, שהרי קיבל עליו אחריות על נכסי צאן ברזל, וכאן הפסידה.

ויש מהראשונים שיישבו דעת רש"י, שכאן קנסו אותה יותר ממזיד, היות שמזיד לא שכית. אבל כאן, שלא נתכוונה לזנות אלא סוּמַכְת על גיטה, יש לקנוס ולגזור יותר.

80. כן כתב רש"י על פי הגמרא ביבמות, והוסיף דמבואר שם שהממזר שנולד מהראשון אסור לישא ממזרת שהרי הוא ממזר רק מדרבנן.

וגם כאן הקשו הראשונים, שאינו דומה לשם, שהיא אשתו של ראשון לגמרי, אבל כאן קידושי השני קידושין גמורים הם מן התורה. ולכן אם

שמתה בחיי בעלה וירש אותה בעלה – לכשימות בעלה אחריה, יירשו בניה את כסף כתובתה ואת הנדוניא שהיא הכניסה לו [נכסי צאן ברזל] – והיינו, שרק הבנים שלה ממנו יירשו ממנו את הנדוניא שהכניסה לו, ולא יירשוה כלל הבנים שלו מנשים אחרות.

ובאה המשנה לומר, שאם מתה אשה זו בחיי שניהם, ואחר כך מתו הבעלים, ויש לה בנים מהראשון ומהשני, אין הם יורשים לבדם את כתובתה ונדוניתה לפי חלקם המיוחד מדין "כתובת בנין דכרין", אלא הכל מתחלק בשוה בין כל הבנים של בעליה, כולל הבנים מאשה אחרת.

הוצרכה המשנה לחדש זאת, לפי שהיה מקום לומר שרק אותה קנסו, ולא את הבנים שלה, ומחדשת המשנה שקנסו להפקיע את זכויותיה לגמרי, אפילו את זכויות זרעה.

יד. ואם מתו שניהם עד שלא נתנו גט –

הראשון, אלא רק משום שנבעלה לשני ונעשתה זונה. אבל לתוס', שהגט של הראשון כשר מן התורה, קשה, מה חומר אנו מטילין עליה שתיפסל מהכהונה בגלל שנישאה לאחר בגט פסול, והלא בלאו הכי היא פסולה לכהונה, מטעם גרושה מבעלה הראשון. ותירץ המהרש"ל, דנפקא מינה לענין מלקות, שלוקה אף משום זונה. ועוד תירץ. שדין זה אמנם מיותר הוא, ונקט לו אגב "בת לוי מן המעשר".

והמהרש"א תירץ, שנקט תירוץ זה אגב יתר האופנים במשנתנו דתצא מזה ומזה, ששם הפסול הוא רק משום שנישאה לאחר.

83. זה אינו מעיקר הדין, שהרי אפילו לוי

י. ואם היתה האשה בת ישראל – הרי היא נפסלת מן הכהונה, כדין אשת איש המזנה תחת בעלה ש"זונה" היא, ופסולה להנשא לכהן. (82)

יא. ואם היתה בת לוי – הרי זו נפסלת מן המעשר. (83)

9-א יב. ואם היתה בת כהן – הרי זו נפסלת מן התרומה כדין אשת איש שזינתה שהיא נפסלת מן התרומה.

יג. ואין יורשין של זה ויורשין של זה יורשים כתובתה. בניה מן שני הבעלים אינם יורשים כתובתה.

הגמרא ביבמות [צא א] שואלת: הרי האשה הזאת עצמה אין לה כתובה, כפי ששינו לעיל, וכיצד יירשו הבנים את כתובתה?

ומבאר שמהמדובר ב"כתובת בנין דכרין", שהיא תקנה מיוחדת שתיקנו חכמים שאשה

ליטמא לה. דמי שאינו ב"לא יטמא", אינו מצווה על "לה יטמא"

והמהרש"א כתב שכונת רש"י שהראשון אינה מיטמא לה אם היה חי כשמתה, ואם הראשון מת, והכהן השני נשאה משום שהיה סבור שגט הראשון אינו גט והיא רק אלמנה, גם הוא אינו מיטמא לה.

ומהר"ם שיף תירץ כגון שנשאה השני באיסור או בטעות, שסבר שהיא פנויה שמת בעלה.

82. עיין הערה 76 מחלוקת רש"י ותוס' אם הגט של הראשון פסול מן התורה או רק מדרבנן.

ולרש"י שהגט הראשון פסול מן התורה, ניחא שאינה נפסלת מכהונה מדאורייתא בגלל הגט